

สรุปผลการดำเนินการให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากแบง สปป. ลาว
ตามระเบียบปฏิบัติของคณะกรรมการแม่น้ำโขง
เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลง ครั้งที่ ๒
(Procedures for Notification, Prior Consultation and Agreement, PNPCA)
วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุม องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

กรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทยได้ดำเนินการให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากแบง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ตามกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้า ภายใต้ระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และข้อตกลง (Procedures for Notification, Prior Consultation and Agreement: PNPCA) ของคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission: MRC) ครั้งที่ ๒ ในวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๖ ณ ห้องประชุม องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย สรุปผลการให้ข้อมูล ดังนี้

การให้ข้อมูลครั้งที่ ๒ มีผู้เข้าร่วมในเวทีการให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น ๑๗๖ คน โดยมีผู้แทนหน่วยงานภาครัฐจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย กรมทรัพยากรน้ำ กรมประมง การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งภาคประชาชน กลุ่มเครือข่ายแม่น้ำโขง คณะกรรมการลุ่มน้ำโขง กลุ่มผู้ใช้น้ำ ด้านต่างๆ รวมถึงหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ๔ จังหวัดริมแม่น้ำโขง (จังหวัดอุดรธานี เลย บึงกาฬ หนองคาย) และผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำโขง (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) และคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำโขงคณะกรรมการลุ่มน้ำโขงจากพื้นที่จังหวัดนครพนมและสกลนคร โดยมีประเด็นที่รวบรวมได้จากเวทีการให้ข้อมูล PNPCA ซึ่งมีทั้งประเด็นคำถาม ข้อกังวล และข้อเสนอแนะ ต่อผลกระทบข้ามพรมแดนที่จะเกิดขึ้นจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำแยกออกเป็น ๗ ประเด็น ดังนี้

๑. ลักษณะเขื่อน

- ต้องการทราบข้อมูลระดับน้ำในแม่น้ำโขงสายประธานในแต่ละเดือน รวมทั้งภายหลังที่มีการบริหารจัดการเขื่อนปากแบง
- การออกแบบโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากแบงมีวิศวกรคนไทย ไปมีโอกาสนำเข้าไปสำรวจพื้นที่ หรือไม่
- การออกแบบโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากแบงมีรูปแบบของโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการไม่ดีเท่ากับเขื่อนไซยะบุรี

- ที่ตั้งของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากแบง ของ สปป.ลาว อยู่ในแนวพื้นที่รอยเลื่อนที่จะส่งผลให้เกิดแผ่นดินไหว หรือไม่ อย่างไร มีมาตรการดูแลความปลอดภัยในประเด็นดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร
- ข้อมูลเบื้องต้นโครงการฯ ปากแบง ในเอกสารประกอบการให้ข้อมูลฯ มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน ควรดำเนินการทบทวน ตรวจสอบความถูกต้อง
- ภาคประชาชน ความต้องการทราบข้อมูล ข้อเท็จจริงในการบริหารจัดการน้ำของเขื่อนในแม่น้ำโขงตอนบน (สาธารณรัฐประชาชนจีน)

๒. การประมง

- ควรมีระบบแจ้งเตือนการปล่อยน้ำจากเขื่อน เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ท้ายน้ำได้เตรียมตัวรองรับกับการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเลี้ยงปลาในกระชัง และการทำเกษตรริมฝั่ง
- การออกแบบทางผ่านปลาของเขื่อนปากแบงไม่มีข้อมูลรายละเอียด รูปแบบที่ชัดเจนเพียงพอ

๓. การสะสมของตะกอนและการพัดพาตะกอน

- การลดลงของตะกอนจากการสร้างเขื่อน อาจกระทบต่อการเกิดบั้งไฟพญานาคในอำเภอพนมพิสัย ซึ่งอาจได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยตรงจากการสร้างเขื่อน และมีมาตรการเยียวยาให้กับผู้ได้รับผลกระทบอย่างไร
- การพัฒนาโครงการฯ ปากแบง จะส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรม และการพังทลายของตลิ่ง

๔. การเปลี่ยนแปลงมิติด้านชีวภาพและระบบนิเวศในแม่น้ำโขง

- มีมาตรการหรือเครื่องมือการตรวจสอบวัดคุณภาพน้ำ เช่น คราบไขมัน สารปรอท สารเคมีที่ปะปนมากับน้ำหรือไม่ เนื่องจากมีข้อห่วงกังวลต่อคุณภาพน้ำในแม่น้ำโขง
- ปัญหาเรื่องสารเคมีจากการทำเกษตรริมฝั่งไหลลงสู่แหล่งน้ำ

๕. ผลกระทบและมาตรการการลดผลกระทบ

- การดำเนินการโครงการควรมีการเปิดเผยผลกระทบที่จะเกิดขึ้นให้ชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง ข้อมูลต้องมีความชัดเจน
- มีเครื่องมือในการติดตาม หรือตรวจวัดผลกระทบอย่างไรบ้างจากประสบการณ์ที่ผ่านมา
- รัฐบาลไทยมีมาตรการในการดูแลผู้ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนอย่างไรบ้าง

/ควรมีมาตร...

- ควรมีมาตรการการเยียวยา โดยเสนอให้ทาง สปป. ลาว ขายไฟฟ้าให้ประเทศไทยในราคาถูก
- ประเทศไทยจะได้รับการชดเชยจากผลกระทบจากการสร้างเขื่อนปากแบง ทั้งทางด้านประมง ระบบนิเวศ และน้ำท่วม อย่างไร
- เสนอให้มีการวิเคราะห์และสรุปบทเรียนว่ามีการนำข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นและข้อห่วงกังวลจากประชาชน ในอดีตที่ผ่านมาจากกรณีโครงการฯ ไชยะบุรีและโครงการฯ ตอนสะโฮง มีการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างไร

๖. การมีส่วนร่วม

- ให้มีการติดตามการดำเนินงานของโครงการไชยะบุรี และประมวลผลการดำเนินงาน อาทิเช่น การปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างของโครงการฯ โดยจัดทำเป็นรูปเล่มและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ
- ควรส่งเสริมเครือข่ายภาคประชาชนให้มีความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมจากท้องถิ่นมากขึ้น
- ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์น้ำในแต่ละจังหวัดริมแม่น้ำโขง เพื่อสนับสนุนเครื่องมือการเก็บ/การตรวจวัดคุณภาพน้ำโดยประชาชนเป็นผู้ดำเนินการ
- ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชนและองค์กรปกครองท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ในกระบวนการให้ข้อมูลโครงการมากยิ่งขึ้น
- ควรมีคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงาน ภายหลังจากการสร้างเขื่อน เช่น กรณีละเมียด

๗. บทบาทและนโยบายของรัฐ

- ควรส่งเสริมให้มีการเจรจากับ สปป.ลาว กรณีการพัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงโดยที่ไม่ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบ และทางรัฐบาลไทยมีมาตรการในการปรับตัวต่อการพัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำของ สปป.ลาว อย่างไร
- จุดยืนของประเทศไทยต่อมาตรการการลดผลกระทบต่อการพัฒนาโครงการฯ ปากแบง
- ประเทศไทยมีแนวทาง หรือมาตรการที่จะรับผิดชอบผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายประธานอย่างไร เพราะเป็นปัญหาที่ค่อนข้างสำคัญส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในระยะยาว
- ต้องการหน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลการซื้อขายไฟฟ้าให้ชัดเจน เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีการให้ข้อมูล การจัดทำบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) การเซ็นสัญญาการซื้อขายไฟ ไฟฟ้าที่ผลิตจากโครงการฯ จะขายให้กับใคร

/ประเทศไทย...

- ประเทศไทยสามารถหยุดยั้งการก่อสร้างเขื่อนปากแบง ได้หรือไม่อย่างไร และต้องการทราบข้อมูลของการสร้างเขื่อนในพื้นที่อื่นๆ (ภูมิภาคอื่น) ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน ว่ามีอยู่บ้างหรือไม่
- ต้องการให้มีการพัฒนาโครงการ โขง เลย์ ซี มูล ให้เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ควรมีการนำเสนอกระบวนการให้ข้อมูลฯ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากแบง ตามกระบวนการ PNPCA ในเชิงยุทธศาสตร์ มีการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมในด้านผลกระทบ/มาตรการลดผลกระทบ การปรับตัวและการเยียวยา
- เสนอให้มีการปรับตัวและประยุกต์ใช้ศาสตร์ของพระราชาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความสมดุลและรักษาผลประโยชน์ของประเทศ